

Marta Szczepańska

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Wydział Zarządzania, Katedra Rachunkowości

KONCEPCJA SPRAWOZDAWCZOŚCI PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH W ŚWIETLE PROJEKTU IASB I FASB

Streszczenie: Celem artykułu jest prezentacja istoty sprawozdania z przepływów pieniężnych w świetle prac IASB i FASB nad nową koncepcją sprawozdania finansowego oraz podjęcie próby identyfikacji kierunków zmian w sprawozdawczości przepływów pieniężnych. Dążąc do osiągnięcia postawionego celu, omówiono podstawowe założenia dotyczące prezentacji informacji w sprawozdaniu finansowym według wspólnego projektu IASB i FASB. Przedstawiono proponowane rozwiązania między innymi w zakresie formy i metody sporządzania sprawozdania z przepływów pieniężnych. Wskazano, że wyzwaniem na miarę XXI wieku staje się zbudowanie systemu informacyjnego rachunkowości, w tym również sprawozdawczości finansowej, opartego na jednolitych i powszechnie akceptowanych w skali międzynarodowej zasadach. Zasygnalizowano także problemy wiążące się z wdrożeniem proponowanych rozwiązań.

Słowa kluczowe: przepływy pieniężne, sprawozdanie finansowe, sprawozdanie z przepływów pieniężnych, sprawozdawczość finansowa.

Wstęp

Dynamiczne zmiany zachodzące w otoczeniu przedsiębiorstwa stwarzają nowe, niezauważalne wcześniej szanse rozwoju, ale z drugiej strony powodują zagrożenie konkurencji rozpatrywanej już nie tylko z punktu widzenia rynku lokalnego czy krajowego, ale też międzynarodowego. Wraz z postępującymi procesami globalizacji rośnie znaczenie informacji jako podstawy budowania przewagi konkurencyjnej.

Historia sprawozdawczości finansowej jest ściśle powiązana z historią biznesu oraz jego formami prawno-organizacyjnymi, a także rezultatami praktyki rachunkowości, ukierunkowanymi na coraz lepsze reagowanie na potrzeby informacyjne [Nowak 2010, s. 30 i 31]. Wraz z pojawieniem się w procesie zarządzania przedsiębiorstwem potrzeby obserwacji czynników determinujących efektywność gospodarowania uwidoczniła się konieczność sporządzania odręb-

nego sprawozdania poświęconego prezentacji informacji o przepływach pieniężnych [Micherda 2006, s. 134].

W obecnych uwarunkowaniach gospodarczych brak porównywalności informacji, wynikający ze zróżnicowania systemów rachunkowości różnych krajów, będzie się stawał coraz bardziej odczuwalny i uciążliwy [Śniezek i Wiatr 2011, s. 19]. Wyzwaniem na miarę XXI wieku staje się zbudowanie systemu informacyjnego rachunkowości, w tym również sprawozdawczości finansowej, opartego na jednolitych, powszechnie akceptowanych w skali międzynarodowej zasadach. Jest to jedna z przesłanek zainicjowania przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (International Accounting Standards Board) i Radę Standardów Rachunkowości Finansowej (Financial Accounting Standards Board) wspólnych prac nad nowym modelem sprawozdania finansowego.

W artykule podjęto rozważania nad koncepcją prezentacji informacji o przepływach pieniężnych w sprawozdaniu finansowym w związku z trwającymi pracami IASB i FASB nad projektem nowego Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej „Prezentacja sprawozdania finansowego” („*Financial Statement Presentation*”).

Celem niniejszego artykułu jest prezentacja istoty sprawozdania z przepływów pieniężnych¹ w świetle prac IASB i FASB oraz podjęcie próby identyfikacji kierunków zmian w sprawozdawczości przepływów pieniężnych. Dążąc do osiągnięcia postawionego celu, jako metodę badawczą wykorzystano studium literatury obejmujące prace naukowe ze sprawozdawczości finansowej, a także polskie i międzynarodowe regulacje prawne, w tym ich projekty oraz publikacje organizacji zrzeszających naukowców i praktyków rachunkowości. W opracowaniu przyjęto następującą strukturę rozważań:

- przedstawienie proponowanych przez obie Rady zmian w zakresie formy oraz zakresu informacyjnego sprawozdania z przepływów pieniężnych,
- zidentyfikowanie kierunków zmian w sprawozdawczości przepływów pieniężnych wskazywanych w literaturze przedmiotu oraz próba dokonania ich autorskiej oceny w świetle obecnych uwarunkowań gospodarczych.

Należy zaznaczyć, że sprawozdania z przepływów pieniężnych nie można ani sporządzać, ani analizować z pominięciem pozostałych elementów sprawozdania finansowego. Z tego względu w artykule dokonano również krótkiej prezentacji podstawowych założeń proponowanego przez IASB i FASB modelu.

¹ W niniejszym artykule przyjęto nazwę „sprawozdanie z przepływów pieniężnych” („*statement of cash flows*”) w odniesieniu do elementu sprawozdania finansowego. Należy zaznaczyć, że nazwę tę wprowadzono w anglojęzycznej wersji MSR nr 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” obowiązującej od 2009 roku, jednak nadal można stosować dotychczasowe nazewnictwo, np. rachunek przepływów pieniężnych.

1. Sprawozdanie finansowe według propozycji IASB i FASB

Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) są obecnie poddawane coraz szerszej krytyce. Główne zastrzeżenia dotyczą tego, że dopuszczają one zbyt wiele alternatywnych form prezentacji, wysoki stopień agregacji i niekonsekwentny sposób ujmowania informacji w sprawozdaniu [IASB 2008, s. 13]. Wskazane zastrzeżenia stały się bezpośrednią przyczyną zainicjowania wspólnych prac przez IASB i FASB nad nowym standardem poświęconym prezentacji sprawozdania finansowego.

Prace nad projektem podzielono na trzy fazy [IASB 2011]. Pierwsza z nich dotyczyła ustalenia elementów składających się na sprawozdanie finansowe jednostki oraz wymagań w zakresie prezentowania informacji porównawczych. We wrześniu 2007 roku IASB opublikowała uaktualnioną wersję MSR nr 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”.

Najważniejszą z punktu widzenia sprawozdawczości przepływów pieniężnych jest faza druga, w której ramach zajęto się problemem wypracowania fundamentalnych zasad prezentacji informacji w sprawozdaniu finansowym. W październiku 2008 roku opublikowano materiał dyskusyjny poświęcony wstępnym założeniom w zakresie prezentacji sprawozdania finansowego („*Preliminary Views on Financial Statement Presentation – Discussion Paper*”) [IASB 2008].

Najważniejsze propozycje przedstawione w materiale dyskusyjnym dotyczą [IASB 2008, s. 32–52]:

- zapewnienia spójności (*cohesiveness*) struktury sprawozdania z pozycji finansowej (*statement of financial position*), sprawozdania z całkowitych dochodów (*statement of comprehensive income*) oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych (*statement of cash flows*),
- prezentowania informacji według tzw. sekcji (*sections*), a mianowicie sekcji gospodarczej (*business section*) z rozróżnieniem kategorii operacyjnej (*operating category*) i kategorii inwestycyjnej (*investing category*), sekcji finansującej (*financing section*) z wyodrębnieniem kategorii dotyczącej aktywów finansujących (*financing asset category*) i zobowiązań finansujących (*financing liability category*), sekcji działalności zaniechanej (*discontinued operations section*), podatku dochodowego (*income taxes section*) oraz kapitału własnego (*equity section*) w odniesieniu do wszystkich trzech podstawowych elementów sprawozdania finansowego,
- klasyfikowania poszczególnych aktywów i zobowiązań do odpowiednich sekcji i kategorii zależnie od sposobu ich wykorzystania w jednostce,
- wymogu prezentowania wielu szczegółowych pozycji analitycznych, w tym również uzgodnienia przepływów pieniężnych z całkowitym dochodem w odrębnych notach.

Dla kompletności podjętych rozważań należy dodać, że faza trzecia jest poświęcona określeniu wymogów w zakresie śródrocznej sprawozdawczości finansowej.

2. Prezentacja informacji o przepływach pieniężnych w sprawozdaniu finansowym – proponowane przez IASB i FASB rozwiązania

W lipcu 2010 roku IASB i FASB podjęły decyzję o opublikowaniu wstępnej wersji projektu MSSF „Prezentacja Sprawozdań Finansowych” („*Staff Draft of Exposure Draft IFRS Financial Statement Presentation*”) [IASB 2010]. W dokumencie tym zaprezentowano wszystkie dotychczas podjęte przez obie Rady decyzje, niemniej należy podkreślić, że mają one nadal charakter wstępny i stanowią przedmiot dalszych badań. Wiele rozwiązań przedstawionych pierwotnie w materiale dyskusyjnym zostało podtrzymanych, jednak wprowadzono również pewne modyfikacje.

W świetle wstępnej wersji projektu informacje w sprawozdaniu finansowym, w tym również w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych, powinny być prezentowane według sekcji (*sections*), kategorii (*categories*) i podkategorii (*subcategory*). Zaproponowaną strukturę sprawozdania finansowego przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Struktura sprawozdania finansowego według „*Staff Draft of Exposure Draft IFRS Financial Statement Presentation*”

Sprawozdanie finansowe
Sekcja gospodarcza (<i>business section</i>), w tym: – kategoria operacyjna (<i>operating category</i>) • podkategoria dotycząca finansowania działalności operacyjnej (<i>operating finance subcategory</i>) – kategoria inwestycyjna (<i>investing category</i>)
Sekcja finansująca (<i>financing section</i>), w tym: – kategoria kapitału obcego (<i>debt category</i>) – kategoria kapitału własnego (<i>equity category</i>)
Sekcja podatku dochodowego (<i>income tax section</i>)
Sekcja działalności zaniechanej (<i>discontinued operation section</i>)
Sekcja obejmująca transakcje rozpoznawane w ramach więcej niż jednej sekcji lub kategorii (<i>multi-category transaction section</i>)

Źródło: Na podstawie: [IASB 2010, s. 16–27].

We wstępnej wersji projektu załączono przykładowe sprawozdania finansowe ilustrujące zastosowanie proponowanego modelu prezentacji. W tabeli 2

Tabela 2. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych* – proponowany format według „Staff Draft of an Exposure Draft on Financial Statement Presentation”

	20X1	20X0
<u>SEKCJA GOSPODARCZA</u>		
Kategoria operacyjna		
Środki pieniężne otrzymane od klientów	2 812 741	2 572 073
Wydatki na rzecz pracowników	(810 000)	(845 000)
Wydatki na nabycie materiałów	(935 554)	(785 000)
Wydatki z tytułu planów emerytalnych	(340 200)	(315 000)
Pozostałe wydatki operacyjne	(260 928)	(242 535)
Wydatki z tytułu leasingu	(50 000)	–
Nakłady inwestycyjne	(54 000)	(50 000)
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych	37 650	–
Sprzedaż należności	8 000	10 000
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	407 709	344 538
Kategoria inwestycyjna		
Zmiana stanu inwestycji krótkoterminowych	(300 000)	(800 000)
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	–	(120 000)
Otrzymane dywidendy i odsetki	62 619	55 500
Nabycie instrumentów zabezpieczających	–	(130 000)
Sprzedaż instrumentów zabezpieczających	56 100	51 000
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(181 281)	(943 500)
PRZEPIŁYWY PIENIĘŻNE NETTO Z DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	226 428	(598 962)
<u>SEKCJA FINANSUJACA</u>		
Wyplacone dywidendy	(86 400)	(80 000)
Zapłacone odsetki	(83 514)	(82 688)
Wpływy z emisji akcji (wydania udziałów)	84 240	78 000
Wpływy z emisji papierów dłużnych krótkoterminowych	162 000	150 000
Wpływy z emisji papierów dłużnych długoterminowych	–	250 000
PRZEPIŁYWY PIENIĘŻNE NETTO Z DZIAŁALNOŚCI FINANSUJĄCEJ	76 326	315 312
Przepływy pieniężne netto z działalności kontynuowanej przed opodatkowaniem	302 754	(283 650)
<u>PODATEK DOCHODOWY</u>		
Zapłacony podatek dochodowy	(281 221)	(193 786)
Zmiana stanu środków pieniężnych przed uwzględnieniem przepływów pieniężnych z działalności zaniechanej i różnic kursowych	21 533	(477 436)
<u>DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA</u>		
Przepływy pieniężne netto z działalności zaniechanej	(12 582)	(11,650)
Wpływ różnic kursowych	3 210	1 027
Zmiana stanu środków pieniężnych	12 161	(488 059)
Środki pieniężne na początek okresu	61 941	550 000
Środki pieniężne na koniec okresu	74 102	61 941

* W przypadku niektórych pozycji wyszczególnionych w prezentowanym sprawozdaniu polskie tłumaczenie nie jest jednoznaczne i nie zostało powszechnie uzgodnione. W związku z powyższym autorka dopuszcza możliwość dokonania ewentualnych zmian w tłumaczeniu.

Źródło: Na podstawie: [FASB 2010, s. 134].

zaprezentowano format sprawozdania z przepływów pieniężnych dla przedsiębiorstwa produkcyjnego, zawierający wszystkie wymagane sekcje, kategorie i podkategorie. Pogrubioną czcionką oznaczono sumy cząstkowe bezwzględnie wymagane w sprawozdaniu.

Zapewnienie odpowiedniej dezagregacji i zarazem spójności w obrębie poszczególnych elementów sprawozdania finansowego jednostki ma sprzyjać lepszemu zrozumieniu informacji w nim prezentowanych [IASB 2010, s. 13]. We wstępnej wersji projektu, w porównaniu z propozycjami przedstawionymi w materiale dyskusyjnym, wyróżniono w obrębie sekcji finansującej kategorię kapitału obcego i kategorię kapitału własnego, rezygnując tym samym z prezentowania informacji dotyczących kapitału własnego w ramach odrębnej sekcji. Wprowadzono jednocześnie dodatkową sekcję, w obrębie której prezentowane byłyby skutki transakcji rozpoznawanych w ramach więcej niż jednej sekcji lub kategorii [IASB 2010, s. 24].

Zgodnie z propozycjami IASB i FASB poszczególne wpływy i wydatki byłyby prezentowane w ramach odpowiednich sekcji i kategorii w zależności od klasyfikacji powiązanych z nimi aktywów, zobowiązań bądź kapitału własnego w sprawozdaniu z pozycji finansowej oraz przychodów i kosztów w sprawozdaniu z całkowitych dochodów [IASB 2010, s. 39–45]. Jednocześnie podtrzymano obowiązek prezentacji przepływów pieniężnych metodą bezpośrednią. Wprowadzono również dodatkową prezentację, jako integralnej części sprawozdania z przepływów pieniężnych, tzw. uzgodnienia (*reconciliation*) zysku lub straty z działalności operacyjnej z przepływami pieniężnymi netto z działalności operacyjnej [IASB 2010, s. 39–5].

Należy zaznaczyć, że wstępna wersja projektu standardu dotyczącego prezentacji sprawozdania finansowego stanowi jedynie odzwierciedlenie podjętych przez IASB i FASB decyzji do momentu jego publikacji. Pierwotnie przyjęto, że projekt standardu ukaże się w pierwszym kwartale 2011 roku, pomimo to wciąż nie udało się go ostatecznie przygotować [IASB 2011]. W związku z powyższym sposób prezentacji informacji w sprawozdaniu finansowym według sekcji, kategorii i podkategorii jest nadal przedmiotem rozważań. Podobnie nie jest rozstrzygnięta kwestia obligatoryjnego sporządzania sprawozdania z przepływów pieniężnych metodą bezpośrednią.

3. Kierunki zmian sprawozdawczości przepływów pieniężnych

Nietrudno dostrzec, że wraz z postępującymi procesami globalizacji i dynamicznymi zmianami zachodzącymi w otoczeniu przedsiębiorstwa nasila się presja na posiadanie oraz ciągłe doskonalenie podsystemu informacyjnego sprawozdawczości finansowej pod kątem jego zunifikowania i zestandaryzowania poprzez silną reglamentację prawa [Kardasz i Perechuda 2011, s. 46]. Nie jest to zadanie łatwe.

Jednym spośród trzech celów leżących u podstaw nowego modelu prezentacji sprawozdań finansowych jest zdezagregowanie informacji w taki sposób, aby były użyteczne do prognozowania przyszłych przepływów pieniężnych [IASB 2008, s. 13]. Podniesiono tym samym rangę przepływów pieniężnych jako miernika przyszłej kondycji finansowej. A. Jurewicz i E. Walińska [2011, s. 356] zaznaczają jednak, że podejście takie w żaden sposób nie prowadzi do odrzucenia zasady memoriałowej, a jedynie oznacza odpowiednią dezagregację informacji prezentowanych w ujęciu memoriałowym.

W rachunkowości przyjmuje się, że wartość informacji zależy od tego, w jakim stopniu wpływa na decyzje podejmowane przez użytkowników owych informacji [Arnold i Turley 1996, s. 23–25]. W świetle proponowanych przez IASB i FASB zmian powstaje zatem pytanie: w jakim stopniu wdrożenie nowego modelu sprawozdania finansowego, w tym również sprawozdania z przepływów pieniężnych, wpłynie na zwiększenie użyteczności informacji w nim prezentowanych?

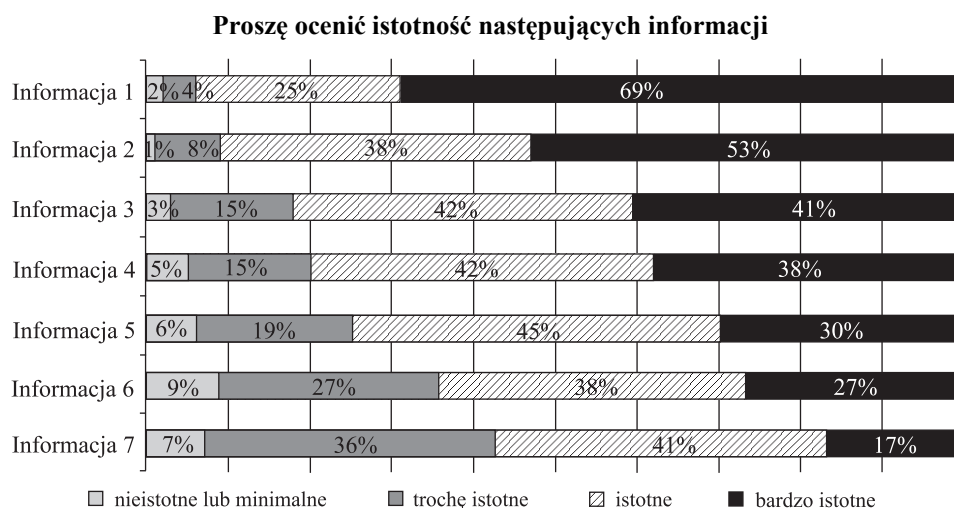
W literaturze przedmiotu coraz powszechniej prezentowany jest pogląd, że przydatność przepływów pieniężnych jest wciąż niedoceniana, mimo że sprawozdanie im poświęcone dostarcza wielu powiązanych informacji, które nie są dostępne w pozostałych elementach sprawozdania finansowego [Wędzki 2010, s. 24]. Również T. Kiziukiewicz [2009, s. 208–221] zwraca uwagę, że coraz częściej przepływy pieniężne są uznawane za podstawowy miernik równowagi finansowej, którego kontrola stanowi o sukcesie i rozwoju jednostki gospodarczej.

W dotychczas sporządzanych sprawozdaniach finansowych różnice w definiowaniu chociażby działalności operacyjnej dla potrzeb ustalania wyniku finansowego i przepływów pieniężnych powodują, że interpretacja na poziomie działalności operacyjnej relacji zachodzących między owymi dwoma kategoriami ekonomicznymi jest obciążona błędem. Rozpoznawanie zasobów oraz procesów zachodzących w jednostce według rodzajów działalności identycznie zdefiniowanych zmienia dotychczas praktykowany sposób prezentowania informacji. W. Gos [2011, s. 38] zwraca uwagę na konieczność precyzyjnego zdefiniowania poszczególnych sekcji, a następnie kategorii i podkategorii. Brak rozbieżności w prezentacji jawi się jako jeden z warunków spełnienia postulatu porównywalności sprawozdań finansowych różnych jednostek.

Zasadność wprowadzenia obowiązku prezentowania informacji o przepływach pieniężnych metodą bezpośrednią wzbudza wiele kontrowersji. Warto w tym miejscu przytoczyć wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w lipcu 2009 roku na zlecenie IASB i FASB wśród członków CFA Institute². Celem

² Badanie przeprowadzono za pośrednictwem poczty elektronicznej na próbie liczącej 12 050 członków CFA Institute. Wskaźnik zwrotności ankiet wyniósł 4,5%.

badania było zebranie opinii przede wszystkim na temat użyteczności informacji o przepływach pieniężnych z działalności operacyjnej prezentowanych metodą bezpośrednią [CFA Institute 2009]. Najważniejsze wyniki badań zaprezentowano na rysunkach 1 i 2.

Informacja 1. Wielkość wpływów z podstawowej działalności gospodarczej

Informacja 2. Zmiany w kapitale obrotowym

Informacja 3. Operacyjne przepływy pieniężne generowane przez segmenty i jednostki powiązane

Informacja 4. Wydatki z tytułu dostaw (niezależnie od pozostałych wydatków operacyjnych)

Informacja 5. Środki pieniężne wypłacone pracownikom (niezależnie od pozostałych wydatków)

Informacja 6. Przepływy pieniężne z instrumentów zabezpieczających przyszłe transakcje kupna i sprzedaży

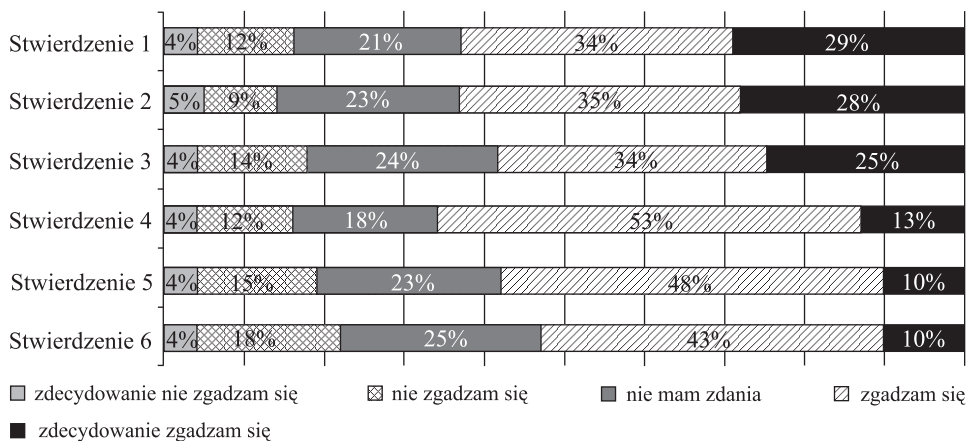
Informacja 7. Wielkość wpływów z pozostałej działalności gospodarczej

Rysunek 1. Istotność informacji o przepływach pieniężnych

Źródło: Na podstawie: [CFA Institute 2009]

Warto zaznaczyć, że jako najbardziej istotne respondenci wskazali informacje o wielkości wpływów z podstawowej działalności gospodarczej (94% odpowiedzi twierdzących) oraz zmianach w kapitale obrotowym (91%). Ponadto łącznie według 63% respondentów informacje o przepływach pieniężnych z działalności operacyjnej prezentowane metodą bezpośrednią lepiej umożliwiłyby prognozowanie przyszłych przepływów pieniężnych w porównaniu z metodą pośrednią, jak również byłyby bardziej użyteczne w ocenie jakości wyniku finansowego. Jednocześnie łącznie zdaniem 58% respondentów informacje prezentowane metodą pośrednią umożliwiają dokonanie oceny jakości wyniku finansowego i według odpowiednio 53% respondentów umożliwiają prognozowanie przyszłych przepływów pieniężnych. Na podstawie wyników przepro-

Proszę określić, w jakim stopniu zgadza się lub nie zgadza się Pan(i) z poniższymi stwierdzeniami dotyczącymi przepływów pieniężnych

Stwierdzenie 1. Informacje o przepływach pieniężnych z działalności operacyjnej prezentowane metodą bezpośrednią lepiej umożliwiłyby mi prognozowanie przyszłych przepływów pieniężnych jednostki (w porównaniu z metodą pośrednią)

Stwierdzenie 2. Informacje o przepływach pieniężnych z działalności operacyjnej prezentowane metodą bezpośrednią byłyby bardziej użyteczne w ocenie jakości wyniku finansowego przedsiębiorstwa (w porównaniu z metodą pośrednią)

Stwierdzenie 3. Informacje o przepływach pieniężnych z działalności operacyjnej prezentowane metodą bezpośrednią byłyby bardziej użyteczne w rozpoznawaniu relacji pomiędzy przepływami pieniężnymi przedsiębiorstwa, a jego aktywami, zobowiązaniami, przychodami, kosztami, zyskami i stratami (w porównaniu z metodą pośrednią)

Stwierdzenie 4. Informacje o przepływach pieniężnych z działalności operacyjnej prezentowane metodą pośrednią są użyteczne w rozpoznawaniu relacji pomiędzy przepływami pieniężnymi przedsiębiorstwa, a jego aktywami, zobowiązaniami, przychodami, kosztami, zyskami i stratami

Stwierdzenie 5. Informacje o przepływach pieniężnych z działalności operacyjnej prezentowane metodą pośrednią umożliwiają mi dokonanie oceny jakości wyniku finansowego przedsiębiorstwa

Stwierdzenie 6. Informacje o przepływach pieniężnych z działalności operacyjnej prezentowane metodą pośrednią umożliwiają mi prognozowanie przyszłych przepływów pieniężnych jednostki

Rysunek 2. Użyteczność informacji o przepływach pieniężnych prezentowanych metodą bezpośrednią w porównaniu z metodą pośrednią

Źródło: Na podstawie: [CFA Institute 2009]

wadzonych badań trudno wskazać jednoznacznie preferencje respondentów w zakresie postulowanej metody sporządzania sprawozdania z przepływów pieniężnych.

Rosnące zapotrzebowanie na informacje finansowe, zgłaszane ze strony różnych odbiorców, przekłada się na postulat prezentowania w sprawozdaniu finansowym, w tym również w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych, różnorodnych informacji szczegółowych, opisowych, także o charakterze niefinansowym. Zdaniem E. Śnieżek i M. Wiatr [2011, s. 40], odpowiednia modyfikacja i rozwój sprawozdawczości wymaga podjęcia działań w kierunku ujednoczenia i udoskonalenia obecnych sprawozdań finansowych, poszerzenia zakresu oraz charakteru prezentowanych informacji, jak również wprowadzenia licznych dobrowolnych ujawnień w nurcie zasady *fair presentation*.

Z drugiej strony zwraca się uwagę na obawy, a nawet niechęć przedsiębiorstw do zwiększania zakresu informacji ujawnianych w sprawozdaniu finansowym. Sytuacja taka może wynikać z obawy, że informacje dodatkowe przysporzą korzyści konkurentom, a zaszkodzą właścicielom, zostaną wykorzystane przez związki zawodowe w negocjacjach płacowych, okażą się zbyt szczegółowe, a poprzez to wprowadzą w błąd ich odbiorców czy też mogą być pozyskane z innych niż sprawozdanie finansowe źródeł po relatywnie niższym koszcie [Hendriksen i van Breda 2002, s. 845].

Zakończenie

Zidentyfikowanie kierunków zmian sprawozdawczości finansowej jest zagadnieniem złożonym, a poprzez to bardzo trudnym. W niniejszym opracowaniu wskazano na te, które są istotne z perspektywy sprawozdawczości przepływów pieniężnych. Autorka zdaje sobie sprawę, że poczynione rozważania nie wyczerpują złożoności podjętej tematyki, niemniej wpisują się w nurt toczonych dyskusji nad formą i zakresem informacyjnym sprawozdania finansowego na miarę XXI wieku.

Przyszłe kierunki zmian w obszarze sprawozdawczości przepływów pieniężnych w dużym stopniu zależą od rezultatów prac IASB i FASB nad prezentacją sprawozdania finansowego. Narzucenie pewnego stopnia standaryzacji ma służyć zwiększeniu porównywalności i lepszemu zrozumieniu informacji prezentowanych w sprawozdaniu finansowym, co jako docelowy rezultat prac można oceniać pozytywnie. Powstaje w tym momencie pytanie (wątpliwość), czy rzeczywiście uda się stworzyć globalny, powszechnie akceptowany i uznany standard poświęcony prezentacji sprawozdania finansowego?

Zapewnienie spójności struktury w obrębie elementów sprawozdania finansowego umożliwiłoby, zdaniem autorki, bardziej wiarygodną ocenę jakości wyniku finansowego jednostki. Ponadto wprowadzenie obowiązku sporządzania sprawozdania z przepływów pieniężnych metodą bezpośrednią może wskazać nowe kierunki badań w obszarze samej rachunkowości, jak i m.in. analizy finan-

sowej. Zaproponowane zmiany sprzyjają powiązaniu informacji o przepływach pieniężnych prezentowanych w ujęciu ex post z ich znaczeniem perspektywnym.

Z drugiej strony należy zaznaczyć, że chociażby propozycja zobligowania jednostek do stosowania metody bezpośredniej prezentacji informacji o przepływach pieniężnych wzbudza wiele kontrowersji. Z raportu Europejskiej Grupy Doradczej ds. Sprawozdań Finansowych (The European Financial Reporting Advisory Group) z lutego 2011 roku prezentującego wnioski z konsultacji na temat propozycji przedstawionych we wstępnej wersji projektu standardu wynika, że powszechność stosowania metody pośredniej i wysokie koszty wdrożenia proponowanego systemu sprawozdawczości przepływów pieniężnych są najczęściej podnoszonymi argumentami przeciwko wprowadzeniu wymogu stosowania metody bezpośredniej [EFRAG 2011].

W kontekście wcześniejszych rozważań warto poruszyć jeszcze jedną kwestię. W literaturze przedmiotu wskazuje się przede wszystkim na trudności wiążące się z opracowywaniem globalnych, powszechnie akceptowanych standardów sprawozdawczości finansowej. Jednak należy również mieć świadomość potencjalnych problemów, jakie mogą pojawić się dopiero w momencie wdrażania przyjętych rozwiązań. Zróżnicowanie systemów społeczno-gospodarczych w poszczególnych krajach oraz przywiązanie do dotychczasowych praktyk może okazać się barierą bardzo trudną do pokonania. Niemniej stanowi to wyzwanie dla współczesnej sprawozdawczości finansowej, również w obszarze sprawozdawczości przepływów pieniężnych.

Bibliografia

- Arnold, J., Turley, S., 1996, *Accounting for Management Decisions*, 3rd ed., Prentice Hall Europe, London.
- CFA Institute, 2009, *CFA Institute Member Poll: Cash Flow Survey. July 2009*, http://www.cfainstitute.org/Survey/cash_flow_poll_report.pdf [dostęp: 12.02.2011].
- EFRAG, 2011, *Outreach on Financial Statement Presentation. Feedback Report on Meetings with European Constituents*, [http://www.efrag.org/files/EFRAG_public_letters/FSP_Outreach/EFRAGoutreach on Financial Statement Presentation – feedback on meetings.pdf](http://www.efrag.org/files/EFRAG_public_letters/FSP_Outreach/EFRAGoutreach_on_Financial_Statement_Presentation_-_feedback_on_meetings.pdf) [dostęp: 22.08.2011].
- FASB, 2010, *Staff Draft of an Exposure Draft on Financial Statement Presentation*, Financial Accounting Foundation, Norwalk, <http://www.fasb.org/cs/Blob-Server?blobcol=urldata&blobtable=MungoBlobs&blobkey=id&blobwhere=1175820952978&blobheader=application%2Fpdf> [dostęp: 16.12.2011].
- Gos, W., 2011, *Rachunek przepływów pieniężnych*, Difin, Warszawa.
- Hendriksen, E.A., van Breda, M.F., 2002, *Teoria rachunkowości*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

- IASB, 2008, *Discussion Paper. Preliminary Views on Financial Statement Presentation. Comments to be submitted by 14 April 2009*, IASCF, London, <http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/92028667-6118-496E-B0FE-97F829858B5D/0/DPPrelViewsFinStmntPresentation.pdf> [dostęp: 12.02.2011].
- IASB, 2010, *Staff Draft of Exposure Draft IFRS X Financial Statement Presentation. 1 July 2010*, IFRS Foundation, London, http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/1CCDE163-47FF-4563-A6DD-5A7EFA80E08/0/FSP_standard_BC_and_guidance.pdf [dostęp: 23.03.2011].
- IASB, 2011, *Financial Statement Presentation. Project set-up*, IFRS Foundation, London, <http://www.ifrs.org/Current+Projects/IASB+Projects/Financial+Statement+Presentation/Financial+Statement+Presentation.htm> [dostęp: 03.02.2012].
- Jurewicz, A., Walińska, E., 2011, *Propozycja nowej formuły sprawozdawczej IASB/FASB*, w: Walińska, E. (red.), *Sprawozdanie finansowe według MSSF. Zasady prezentacji i ujawniania informacji*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa, s. 355–363.
- Kardzasz, A., Perechuda I., 2011, *Globalne wyzwania standaryzacji informacji finansowej jako języka biznesu*, Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości, t. 61 (117), Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa, s. 43–54.
- Kiziukiewicz, T., 2009, *Analiza sprawozdań finansowych i jej wykorzystanie w zarządzaniu przedsiębiorstwem*, w: Sawicki, K. (red.), *Wykorzystanie polityki bilansowej i analizy finansowej w zarządzaniu przedsiębiorstwem*, Ekspert Wydawnictwo i Doradztwo, Wrocław, s. 208–221.
- Micherda, B., 2006, *Problemy wiarygodności sprawozdania finansowego*, Difin, Warszawa.
- Nowak, W.A., 2010, *Teoria sprawozdawczości finansowej. Perspektywa standardów rachunkowości*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa.
- Śniezek, E., Wiatr, M., 2011, *Raportowanie przepływów pieniężnych w kontekście zmian we współczesnej sprawozdawczości finansowej*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa.
- Wędzki, D., 2010, *Wykorzystanie rachunku przepływów pieniężnych do analizy finansowej*, Rachunkowość, nr 1, s. 24–36.

CONCEPT OF STATEMENT OF CASH FLOWS IN THE LIGHT OF THE IASB AND FASB PROJECT

Summary: The goal of the paper is to present the essence of statement of cash flows in the light of IASB and FASB work related to financial statement presentation as well as to identify directions of changes in cash flow reporting. In order to achieve the afore-defined goal, basic assumptions regarding the presentation of information in a financial statement acc. to the joint IASB and FASB project are shown. Some proposed solutions, among others, those regarding the form and method of preparation of statement of cash flows are described. The author indicates that in the 21st century it is a serious world-scale challenge to set up an accounting information system, including financial reporting, based on commonly accepted principles. Moreover, the problems related to implementation of the proposed solutions are mentioned.